

Engelskt rajgräs i skånska odlingsförsök

Thorsten Rahbek Pedersen, Jordbruksverket

På Naturbruksgymnasiet i Östra Ljungby i Skåne har man sen 2000 odlat ekologiskt och konventionellt engelskt rajgräs i ett stort odlingssystemförsök. Odlingsystemförsöken finns på 3 olika platser med tre olika jordar i Skåne. I försöken som har pågått sen 1987 undersöker man 5 olika odlingssystem i Östra Ljungby (tabell 1). Engelskt rajgräs odlas i de kreaturslösa odlingssystemen.

Konventionell, kreaturslös	Konventionell med kreatur	Biodynamisk med kreatur	Ekologisk med kreatur	Ekologisk, kreaturslös
Korn med insådd av eng. rajgräs	Grönfoder (ärt + havre) med insådd av vall	Grönfoder (ärt + havre) med insådd av vall	Grönfoder (ärt + havre) med insådd av vall	Blålupin med insådd av eng. rajgräs
Engelskt rajgräs	Vall I	Vall I	Vall I	Engelskt rajgräs
Råg	Vall II	Vall II	Vall II	Blålupin
Ärter	Vall III	Vall III	Vall III	Råg med insådd av grüngödsling
Råg	Korn med fånggröda (eng. rajgräs)	Korn med fånggröda (eng. rajgräs)	Korn med fånggröda (eng. rajgräs)	Grüngödslingsvall
Potatis	Potatis	Potatis	Potatis	Potatis

Tabell 1. Växtföljder i odlingssystemförsöken i Östra Ljungby.

Konventionellt engelskt rajgräs etableras i försöket på 12 cm. Kemisk herbicid och fungicidkontroll genomförs efter behov och grödan tillförs 120 kg/ha N, 20 kg/ha P och 40 kg/ha K i mineralgödsel. 6 kg/ha fosfor och all kalium tillförs på hösten insåningsåret, medan allt kvävet tillförs på våren fröskördeåret.

Ekologisk engelskt rajgräs etableras i försöket på 36 cm radavstånd. Insåningsgrödan (blålupin) etableras först på 36 cm radavstånd, därefter sås rajgräset i samma rad. Därmed kan man genomföra upprepade radrensningar både insåningsåret och fröskördeåret (figur 1).

Figur 1. Engelskt rajgräs etableras i blålupin på 36 cm radavstånd och radhackas. Foto: Ingemar Larsson, HS Kristianstad.

Blålupin är kvävefixerande och har fungerat bra som insåningsgröda i Östra Ljungby. På grund av blålupinens kväveförmåga blir rajgräset kraftigt och konkurrerar bra med ogräset efter skörd av lupinerna (figur 2).

Figur 2. Efter skörd av blålupin växer det engelska rajgräset snabbt och blir kraftigt på grund av blålupinens kväveförmåga. Foto: Ingemar Larsson, HS Kristianstad.

På våren tillförs motsvarande 70 kg/ha N i svinurin. Grödan strängläggs före skörd om den inte får liggsäd som den ska (figur 3).

Figur 3. Om vallfröet på grund av kvävebrist inte får naturlig liggsäd efter blomning måste man stränglägga för att undvika spill. Foto: Ingemar Larsson, HS Kristianstad.

Det är betydligt enklare att uppnå en passande liggsäd efter blomning i konventionellt engelskt rajgräs där man kan använda mineralgödsel (figur 4).

Figur 4. I konventionellt engelskt rajgräs finns det sällan behov av strängläggning eftersom det är enklare att planera kvävetillförseln så man får naturlig liggsäd efter blomning. Foto: Ingemar Larsson, HS Kristianstad.

Tabell 2 visar skörden i ekologiskt och konventionellt engelskt rajgräs 2000-2005. 2003 misslyckades skörden av ekologisk engelskt rajgräs på grund av utvintring. Det kan diskuteras om 2003 ska ingå i medeltalet eftersom utvintringen troligen inte hade att göra med det ekologiska odlingssystemet.

	Skörd (kg/ha) <i>Konventionell</i>	Skörd (kg/ha) <i>Ekologisk</i>	Relativtal <i>Konv. = 100</i>
2000	672	502	75
2001	1 302	992	76
2002	920	613	67
2003	807	0	0
2004	845	767	91
2005	1 109	939	85
Medeltal, 2000-2005	943	636	67
Medeltal, 2000-2005 exkl. eko-skörden 2003	970	763	79

Tabell 2. Skördar av engelskt rajgräs i odlingssystemförsöket i Önnestad. 2003 fick man ingen skörd av ekologiskt engelsk rajgräs på grund av utvintring. Fröet är rensat så att det motsvarar handelsvara.

I Östra Ljungby är jorden sandig och skördenivåerna är normalt mycket låga i spannmål. Även med så dåliga förutsättningar har engelskt rajgräs varit en attraktiv gröda både konventionellt och ekologiskt. I ekologiskt gräsfrö får man normalt mellan 50 och 70 % merpris samt ett miljöstöd på 2 200 kr/ha. Med en skördenivå på 67 eller 79 % av den

konventionella skördenivån är ekonomin utan tvekan bättre i den ekologiska odlingen även om risken för en misslyckad skörd på grund av ogräsförekomst är större.

Tyvärr finns det i dagsläget ingen svensk odling av engelskt rajgräs men detta kommer förmodligen snart att ändra sig eftersom engelskt rajgräs är mycket populärt i vallfröblandningarna i Götaland och delar av Svealand och dessutom används i fånggrödablandningar.